

*Пуш О. А., кандидат педагогічних наук,
КЗВО «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Загарбницька війна Російської Федерації внесла кардинальні зміни у світогляд, плани, побут та, загалом, життя українців. Неабияких коректив зазнала освіта, зокрема: пріоритетним постало питання створення безпечного освітнього середовища для учасників освітнього процесу, облаштування та реконструкція укриттів; зроблено акцент на наданні безперешкодного доступу до освіти усіх категорій здобувачів, а також тих, хто був вимушений змінити місце проживання та перебувають за межами України; особлива увага стала приділятися професійній мобільності, гнучкості педагогічних працівників, цифровізації освіти, адже всупереч повітряним тривогам, епізодичній зміні очного навчання на дистанційне (і навпаки), поєднанню синхронного та асинхронного режимів навчання онлайн, українські педагоги надають освітні послуги. Детермінація освітнього процесу у закладах загальної середньої, дошкільної, позашкільної освіти, тренувальних установах України умовами правового режиму воєнного стану наклала відбиток на організацію практичної підготовки студентів педагогічних коледжів.

Проблема організації освітнього процесу в Україні в умовах правового режиму воєнного стану є предметом широкого обговорення представників владних структур, громадських організацій, науковців і педагогів-практиків. Організаційно-методичні засади досліджуваної проблеми регламентуються відповідними документами та рекомендованими інформаційними ресурсами [1, 2].

Мета тез – охарактеризувати особливості організації практичної підготовки студентів педагогічних закладів вищої, фахової передвищої освіти в умовах правового режиму воєнного стану.

Початок навчального року – це важливий період в організації практичної підготовки студентів педагогічних коледжів, оскільки визначаються базові заклади, укладаються договори, узгоджуються розклади шкіл, дошкільних та спортивних установ, складаються графіки практики з урахуванням загального навантаження викладачів та розкладу теоретичних занять, можливості переведення багатьох студентів випускних курсів на

навчання за індивідуальним графіком. У умовах воєнного стану початковий етап організації практики характеризується низкою змін, зокрема:

1. Ряд закладів дошкільної, загальної середньої освіти впродовж багатьох років були базовими для практичної підготовки студентів педагогічних коледжів. Однак, окремі з них були не готовими приймати студентів на практику у зв'язку із відсутністю актів прийому укриттів. Частина закладів дошкільної освіти протягом вересня припинили своє функціонування, оскільки були черговими у літній період та у них запроваджено заходи, спрямовані на відновлення їх роботи. Для окремих позашкільних закладів освіти, спортивних шкіл під час воєнного стану є характерним епізодичне проведення занять, припинення функціонування ряду гуртків та секцій. У зв'язку із ситуацією, що виникла, багатьма педагогічними закладами вищої та фахової передвищої освіти було обрано для проведення практики студентів альтернативні заклади з необхідною базою та кадровим складом.

2. Перед початком практики до функцій керівників базових установ, їх заступників віднесено ознайомлення здобувачів вищої та фахової передвищої освіти із правилами поведінки в умовах надзвичайних ситуацій воєнного стану, маршрутом евакуації, місцем розташування укриттів та їх облаштуванням. При оголошенні повітряної тривоги під час перебування у базових закладах на практиці передбачено евакуацію викладачів-методистів та студентів в укриття разом із дітьми і працівниками ЗЗСО, ЗДО, ДЮСШ. Внесено зміни у зміст практик, зокрема, передбачено аналіз створеного у базовому закладі освіти освітнього середовища в умовах воєнного стану (укриття, його обладнання тощо).

3. В умовах воєнного стану заклади освіти мають право на прийняття рішень (в межах автономії) щодо форм і термінів організації освітнього процесу. Зазначимо, що в багатьох школах запроваджено почергове навчання різних класів в очному і дистанційному форматі (тиждень через тиждень, через два тижні), окремі перевели початкову ланку на змішане навчання тільки в першу зміну, що пов'язано із наявністю укриттів, невеликих за площею. Враховуючи різні підходи базових закладів щодо форм і термінів організації навчання, графіки усіх видів практик потребують адаптації відповідно до розкладів шкіл та максимального наближення до можливостей проведення студентами уроків та занять в очному режимі.

4. Значно ускладнює організацію практичної підготовки студентів, які в умовах воєнного стану були вимушені змінити місце проживання та перебувають за межами України.

5. Карантин, воєнний стан спричинили у майбутніх педагогів страхи перед безпосереднім контактом з дітьми, та можливістю застосувати отримані знання на практиці. Тому актуальним є питання психологічного супроводу цієї категорії студентів, надання

допомогти у подоланні психологічного бар'єру – страху від вступу в контакт з дітьми та виступу перед аудиторією.

В умовах воєнного стану змінились акценти в організації практичної підготовки студентів педагогічних коледжів впродовж семестру, зокрема:

1. У разі дистанційної організації освітнього процесу у базовому закладі, графіки проведення практики складаються відповідно до синхронної або асинхронної моделі освітньої взаємодії [3]. Педагогічні працівники базових установ надають викладачам-методистам і студентам доступ до платформ для відеоконференцій, Google Classroom для проведення онлайн-занять/уроків з дітьми/учнями.

2. За відсутності можливості долучення викладачів-методистів та студентів до онлайн-занять/уроків безпосередньо з учнями ЗЗСО, дітьми ЗДО практика проводиться шляхом виконання завдань практичного характеру. У цьому випадку викладач-методист організовує онлайн-зустріч за допомогою платформ для відеоконференцій, на яку приєднуються студенти мікрогрупи. Практикант, який проводить заняття/урок, моделює взаємодію з дітьми/учнями, працюючи з однокласниками. Така форма проведення практичної підготовки використовується для студентів, які в умовах воєнного стану були вимушені змінити місце проживання та перебувають за межами України.

3. Для організації практичної підготовки студентів в дистанційному форматі застосовується пакет хмарного програмного забезпечення та цифрових інструментів для спільної роботи G Suite for Education. Комунікація між викладачами-методистами, працівниками базових закладів та студентами забезпечується через використання соціальних месенджерів Viber, Telegram, WhatsApp, за допомогою платформ Zoom, Skype, Google Meet, електронного листування тощо.

4. Організація практичної підготовки студентів в онлайн-режимі здійснюється відповідно до календарно-тематичних планів роботи педагогічних працівників базових закладів. Зміст і навчально-методичний супровід усіх видів практик адаптується до можливостей використання технологій дистанційного навчання [4]. Для своєчасного інформування про онлайн-зустрічі, зберігання та файлового обміну інформацією, налагодження контактів з базовими закладами застосовується віртуальне середовище. Між викладачами-методистами, працівниками базових закладів та студентами забезпечується обмін контактними даними (електронні адреси, номери телефонів тощо). На Google дисках розміщуються графіки, відомості про оцінювання результатів практичної підготовки студентів, розклади занять базових закладів, контактні дані про керівників практики. Студентам надається доступ до необхідних дидактичних матеріалів (текстових файлів, відео- та аудіозаписів, фотоматеріалів тощо) шляхом використання хмарних сховищ.

5. Види практики, які передбачають проведення студентами онлайн-занять/уроків, організуються за такою послідовністю: надання викладачами в онлайн-форматі консультацій для підготовки студентами конспектів занять/уроків; перевірка викладачами конспектів занять/уроків; демонстрування фрагментів, моделювання студентами занять/уроків за допомогою платформ для відеоконференцій; детальний аналіз, оцінювання проведених занять/уроків.

Керівниками практики створюються у вебсервісі Google Classroom клас практичного навчання, у якому своєчасно розміщується інформація про онлайн-зустрічі, прикріплюються конспекти, презентаційні матеріали для проведення занять/уроків, методичні рекомендації тощо. За відсутності у студентів можливості вчасно оформити і здати звітну документацію з практики в паперовому варіанті допускається її розміщення в електронному вигляді у вебсервісі Google Classroom (з подальшою заміною на паперовий варіант).

Поряд із негативним впливом правового режиму воєнного стану на освітній процес у закладах освіти, слід відзначити, що використання різних форм організації практики у коледжі, сприяє мобільності фахової підготовки майбутніх педагогів, їх спроможності виконувати свої професійні обов'язки у дистанційному, змішаному та очному режимі. Перспективними напрямками організації практичної підготовки студентів педагогічних коледжів є реалізація диференційованого підходу у проведенні дистанційних занять з різними категоріями учнів закладів загальної середньої освіти, дітьми дошкільного віку; адаптація майбутніх педагогічних працівників до професійної діяльності в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>.

2. Освіта України в умовах воєнного стану / Інформаційно-аналітичний збірник. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analityc.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf>

3. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової перед вищою та вищою освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/2020/zmyshene%20navchanny/zmishanavchannia-bookletspreads-2.pdf>.

4. Ільницька К. С., Миколайко В. В. Особливості практичної підготовки здобувачів вищої освіти педагогічних спеціальностей в умовах запровадження воєнного стану / Збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції «Підготовка майбутніх учителів фізики, хімії, біології та природничих наук в контексті вимог Нової української школи», 26-27 травня 2022 року. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/25732/1/26_Ilnitska_Mykolayko.pdf